

Bilaga 4. Litteraturöversikt

RiR 2019:21

Resurseffektivitet och produktivitet vid Sveriges lärosäten i nordisk jämförelse

Bilaga 4 Litteraturöversikt

Majoriteten av den tidigare forskningen som studerat effektivitet och produktivitet för universitet och högskolor har fokuserat på lärosäten inom ett land. För översikter kring denna forskning se exempelvis De Witte och López-Torres (2017) eller Johnes m.fl. (2017). De senaste åren har dock forskning som studerat två eller ett fåtal länder publicerats. Exempelvis jämför Agasisti och Johnes (2010) effektiviteten för universitet i Storbritannien och Italien och Agasisti och Pérez-Esparrells (2010) studerar effektiviteten för italienska och spanska universitet. Daghbashyan m.fl. (2014) analyserar effektiviteten för universitet i sex mindre europeiska länder.

I ett fåtal studier analyseras effektiviteten för ett stort antal länder samtidigt, se exempelvis Bonaccorsi m.fl. (2014), Wolszczak-Derlacz och Parteka (2011), Wolszczak-Derlacz (2014) eller Veiderpass och McKelvey (2016) som undersöker effektiviteten för 944 universitet i 17 europeiska länder. För en översikt av effektivitetsstudier för olika typer av utbildning, se De Witte och López-Torres (2017).

Det stora problemet med att analysera en stor mängd länder och universitet är tillgången på likvärdiga data av god kvalitet, samt att systemen i de olika länderna kan skilja sig mycket åt vilket försvårar jämförbarheten. I detta sammanhang kan poängteras att det troligtvis finns bättre förutsättningar att jämföra de nordiska länderna där utbildningssystemen trots allt är relativt lika.

I tabell B3 presenteras de tidigare studier som har genomförts för att studera effektiviteten för lärosäten i ett flertal länder. I tabellen redovisas både vilka input- respektive outputvariabler som använts samt typ av modell. Slutligen redovisas också resultaten i form av genomsnittlig ineffektivitet.

Tabell B3 Tidigare studier av lärosätseffektivitet där flera länder jämförs

Författare	Land	Input	Output	Metod	Modell	Skal- avkastning	Medel- ineffektivitet	Antal universitet
Agasisti och Johnes (2009)	Storbritannien och Italien	– Antal studenter – Intäkter – Doktorander – Akademisk personal	– Antal kandidatexamina – Antal masterexamina	DEA	Output	CRS VRS	15 % 24 %	60
Agasisti och Pérez-Esparrells (2010)	Italien och Spanien	– Antal studenter – Akademisk personal – Intäkter	– Antal examina – Summa externa forskningsanslag	DEA	Output	CRS VRS	26 % 23 %	103
Agasisti och Haerermans (2016)	Italien och Nederländerna	– Utgifter	– Antal examina – Forskningsanslag	SFA	-	-	45 % (Nederländerna) 47% (Italien)	74
Bonaccorsi m.fl. (2014)	19 länder	– Akademisk personal – Övrig personal – Personalkostnader – Övriga kostnader	– Antal examina – Doktorsexamina – Vetenskapliga publikationer	Directional distance	Output	-	-	
Daghbashyan m.fl. (2014)	6 europeiska länder	– Personalkostnader	– Antal examina – Forskningsanslag	SFA	-	-	15 %	267
Veiderpass och McKelvey (2016)	17 europeiska länder	– Icke-personella utgifter – Intäkter – Akademisk personal – Övrig personal	– Antal examina	DEA	Output	VRS	-	944
Wolszczak- Derlacz och Parteka (2011)	7 europeiska länder	– Akademisk personal – Antal studenter – Intäkter	– Antal examina – Vetenskapliga publikationer	DEA	Output	CRS	55 %	259
Wolszczak- Derlacz (2017)	11 länder	– Intäkter – Akademisk personal – Övrig personal – Antal studenter	– Antal publikationer – Doktorsexamina	DEA	Output	VRS	51 %	500

Från tabell B3 ovan kan konstateras att de input- och outputvariabler som inkluderas i jämförande studier av effektivitet för flera länder ofta är relativt lika. Som inputvariabler ingår oftast en variabel för lärosätenas akademiska personal, men det är också vanligt att inkludera ett mått för övrig personal. Vidare ingår i flera studier en inputvariabel för antal studenter. Vissa studier använder kostnader istället för fysiska resurser. När det gäller outputvariabler så inkluderar i princip samtliga studier ett mått på antal examina från utbildning samt någon form av mått på forskningsproduktion. Vidare är det vanligt att inkludera ett mått på antalet forskarexamina.

Samtidigt kan konstateras från genomgången av tidigare studier att inga tidigare studier har tagit hänsyn till möjliga skillnader i studenternas förkunskaper. Inte heller tar studierna hänsyn till skillnader i ämnessammansättningen mellan olika lärosäten.